

БОРЩАК Ілько (справж. — Баршак Ілля Львович; 19. 07. 1892, євр. колонія Нагартав Херсон. губ., нині в межах смт Березнегувате Микол. обл. — 11. 10. 1959, Париж) — історик, літературознавець, громадський діяч. Дійсний член НТШ (1949). Учасник 1-ї світової війни. Навч. в університетах С.-Петербурга, Києва, Одеси (Новорос. університет), закінчивши останній, був залишений у ньому для спеціалізації з міжнар. права. Відправлений 1914 у наук. відрядження до Гааги (Нідерланди). Під час 1-ї світової війни перебував на багатьох фронтах, навч. в артилерій. училищі (Одеса). 1917 обраний чл. Укр. ради військ Румун. фронту. 1918–19 — старшина Армії УНР. Від січня 1919 у складі місії УНР перебував у США. 1919–20 — секр. делегації УНР на Париз. мирній конф. Залишився у Франції. Співзасн. і чл. радянфіль. Союзу укр. громадян у Франції, видавець і ред. його тижневика «Українські вісті» (1926–29). У 1940–43 ув'язнений під час нім. окупації Франції за антигітлерів. діяльність (співпраця з Рухом Опору). Ініціатор викладання української мови і літ-ри та запровадження курсу українознавства в Нац. школі сх. мов у Парижі (1938–57), засн. каф. українознавства. Від 1949 — директор Архіву укр. еміграції у Франції, ред. ж. «Україна». Досліджував історію України 17–18 ст., її істор. та літ. зв'язки із Францією, Швецією, Великою Британією. У 20-х рр. надрукував низку істор. праць у Києві, а до 1939 — у Львові. Працюючи в зх.-європ. архівах та б-ках, відкрив неznані в Україні документи: папери сина гетьмана П. Орлика, генерала на франц. службі — Григора, «Вивід прав України» П. Орлика, надрук. згодом у кн. «Стара Україна» (1925, ч. 1–2), нотатки Вольтера про Україну, відгуки в європ.

джерелах на протистояння І. Мазепи з Петром І, відомості про плани Наполеона І щодо України. Автор першого підручника з української мови для французів (1946) та низки розвідок про Україну у франц. та ін. іноз. журналах. Переклав українською мовою й відредагував «Діарій» П. Орлика. Видав зі вступ. статтями роман «Марко Проклятий» О. Стороженка (1946), «Книгу Битія українського народу» М. Костомарова, «Вибраний Кобзар» Т. Шевченка (обидві — 1947).

Основні праці

Ідея Соборної України в Європі в минулому. Париж, 1923; Гетьман Пилип Орлик і Франція 1919–1923. Л., 1924; Вольтер і Україна: За невідомими документами // Україна. 1926. Кн. 1; Шведи на Україні і французька дипломатія. К., 1928; Шведчина і французька дипломатія // ВУАН. Істор. секція. 1929. Т. 27; Le mouvement national ukrainien au XIXe siècle. 1930; Early Relations between England and Ukraine // The Slavonic and East European Review. 1931. Vol. 1, № 28; Мазепа. Paris, 1931 (співавтор); L'Ukraine dans La Litterature de L'Europa occidentale // Le Monde Slave. 1933. Vol. 10; Шевченко у Франції: Нарис з історії франц.-укр. взаємин. Л., 1933; Іван Мазепа: Життя й пориви великого гетьмана. Л., 1933; К., 1991 (співавтор); Наполеон і Україна. Л., 1937; Карпатська Україна у міжнародній грі. Л., 1938; L'Ukraine á la conférence de la paix. Paris, 1939; La légende historique de l'Ukraine: Istoria Rusow. Paris, 1944; Мазепа. Орлик. Войнаровський: Істор. есе. Л., 1991; Великий мазепинець Григор Орлик, генерал-поручник Людовика XV. К., 1991; Україна в літературі Західної Європи. К., 2000.

Рекомендована література

1. Сп.с видрукованих розвідок і готових до друку І. Борщака // Зап. НТШ. 1924. Т. 134–135;
2. Дашкевич Я. Ілько Борщак і його вклад в історіографію України // Вісн. Київ. університету. 1990. Вип. 32;
3. Його ж. Борщак – історик, що з тіні виходить // Ратуша. 1992, 20 жовт.;
4. Череватюк В. Ілько Борщак – невтомний дослідник і поширювач української джерельної спадщини за кордоном // Зб. пр. молодих вчених та аспірантів. К., 1996, Т. 1;
5. Сарбей В. Хто він – Ілько Борщак? // Істор. календар'99. 1998.

Павло Павлович Гай-Нижник, Петро Володимирович Голобуцький

Бібліографічний опис:

Борщак Ілько / Павло Павлович Гай-Нижник, Петро Володимирович Голобуцький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37389>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).